

*Strandjutter zoekt beschutting
in drenkelingenhuisje*

‘Met niemand iets te maken’

Wit golvende schuimkoppen storten zich met razend geweld op het verlaten strand. Op de eindeloze zandvlakte van de Vliehors is in de vroege lente nog geen kip te bekennen. Alleen Maarten Nijman ploetert met zijn Landrover door het zand. Op weg naar zijn drenkelingenhuisje. “Het verveelt me hier geen moment. Nooit.”

Tekst **DOUWE ANNE VERBRUGGE** | Fotografie **LODE GREVEN**

De metalen handwijzer wees de drenkelingen de juiste kant op, die van het dorp Oost-Vlieland.

verlorenheid die drenkelingen gevoeld moeten hebben. Met springtij overspoelt het zeewater de zandvlakte. Als het volle maan is geweest, kan het water in de dagen erna opstuwen tot anderhalve meter hoogte. Dan kan het hier flink spoken. Al die zandduintjes worden weer vlak gespoeld. Geen helmgrasplantje krijgt de kans om hier wortel te schieten. Vandaar dat het hier net een grote Sahara is. Maar de Vliehors heeft ook een rustieke kant. Als je hier op een lekkere windstille zomeravond met een biertje zit, word je overweldigd door een enorme koepel van sterren.”

De autorit over het strand naar de westpunt van het Waddeneiland neemt vanaf het dorp Oost-Vlieland een klein half uurtje in beslag, tenminste ... als je in één keer zou doorrijden. Maar Maarten houdt zijn juttersoog gericht op de vloedlijn. Als het raak is, trapt hij flink op de rem. Teun, een wetterhoun, springt als eerste het zandstrand op. Een houten plank wordt ingeladen. “Altijd handig. Die kan ik mooi gebruiken voor een jutschutting.” Tegelijk raapt Maarten nog een stukje zwart spul van het strand. “Toeristen die ik dit laat zien, roepen nogal eens van: ‘bleeëh, olie’. Maar het is een stukje veen dat van de zeebodem losgeraakt is. De typerende gaatjes in dit veenbrokje zijn er door een boormossel in gemaakt. Die boort zich er letterlijk in vast en komt nooit meer los. Maar kom, we gaan verder. Zie je aan de kim dat stipje? Dat is het drenkelingenhuisje!”

Droge kleren en fles jenever

Voor de kust van de Waddeneilanden liggen honderden scheepswrakken. “Er werd op landzicht gevaren, maar de kust voor de Wadden wordt gekenmerkt door

Zomerse eilandbezoekers kennen Maarten van zijn Vlieland Expres. Met een enorm voormalig legervoertuig – dat ooit Patriot-raketten vervoerde – brengt hij hen naar het meest westelijke puntje van het Waddeneiland.

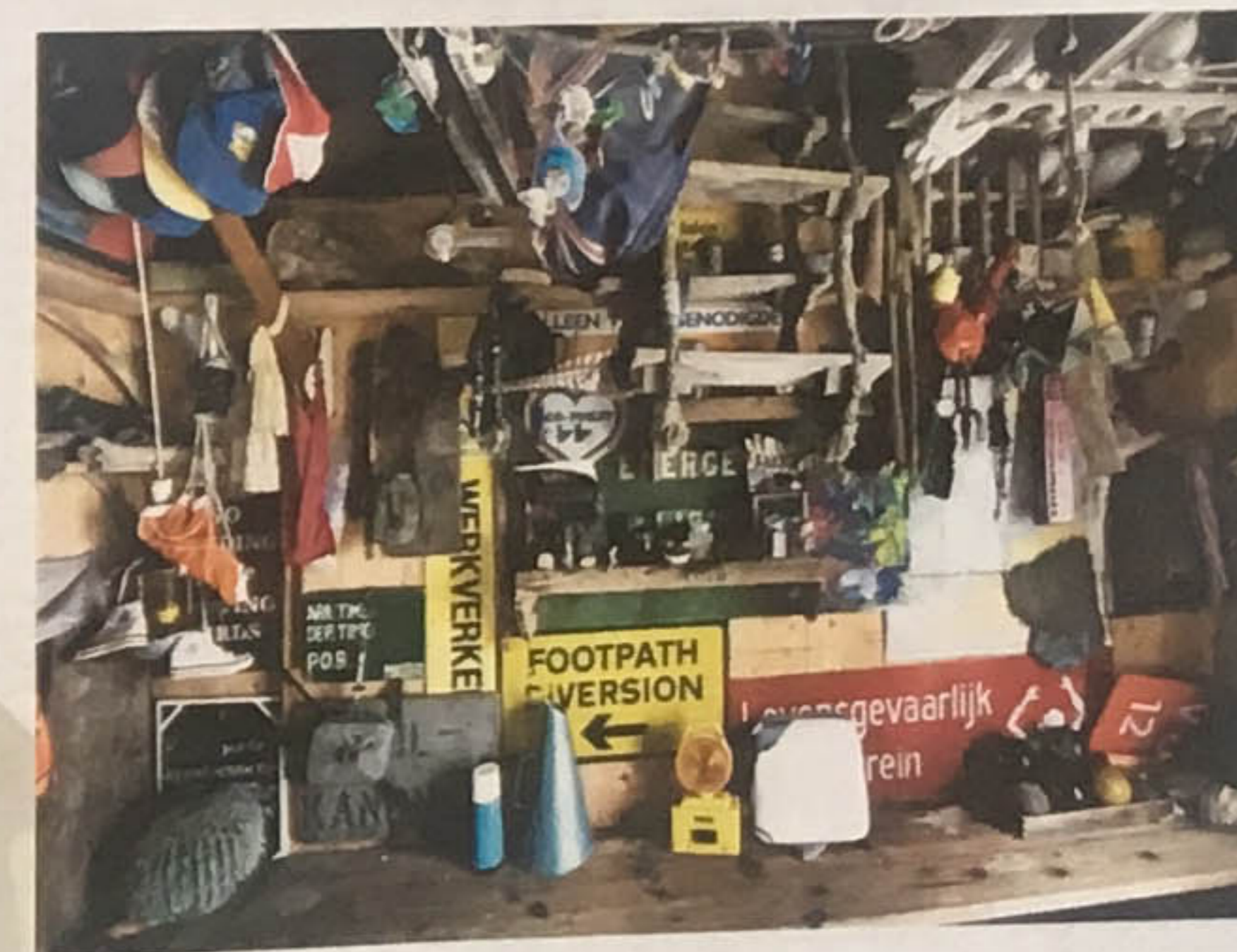
“In het hoogseizoen ben ik druk met het heen en weer rijden van toeristen. Tijd om een krant te lezen is er dan niet. Vanaf begin oktober wordt het drenkelingenhuisje weer even echt van mij. Het maakt mij niet uit wat voor weer het is. Ieder ritje heeft zijn eigen charmes.”

Met hond Teun op de plek van de bijrijder hobbelt Maarten in zijn Landrover Defender over opgestoven zandduintjes. Hier is de Vlieland in zijn element. “Het mooie is dat hier niets is geregeld. Geen prullenbak of zitbankjes op de Vliehors. Het is hier nog echte vrije natuur, een wildernis. Als het stormt en je bent hier in je eentje, ervaar je de

Met gepaste trots toont de 51-jarige Vlielanders zijn bonte verzameling ‘gevonden voorwerpen’.

De sigaretten zijn net als de koffie gevonden op het strand.

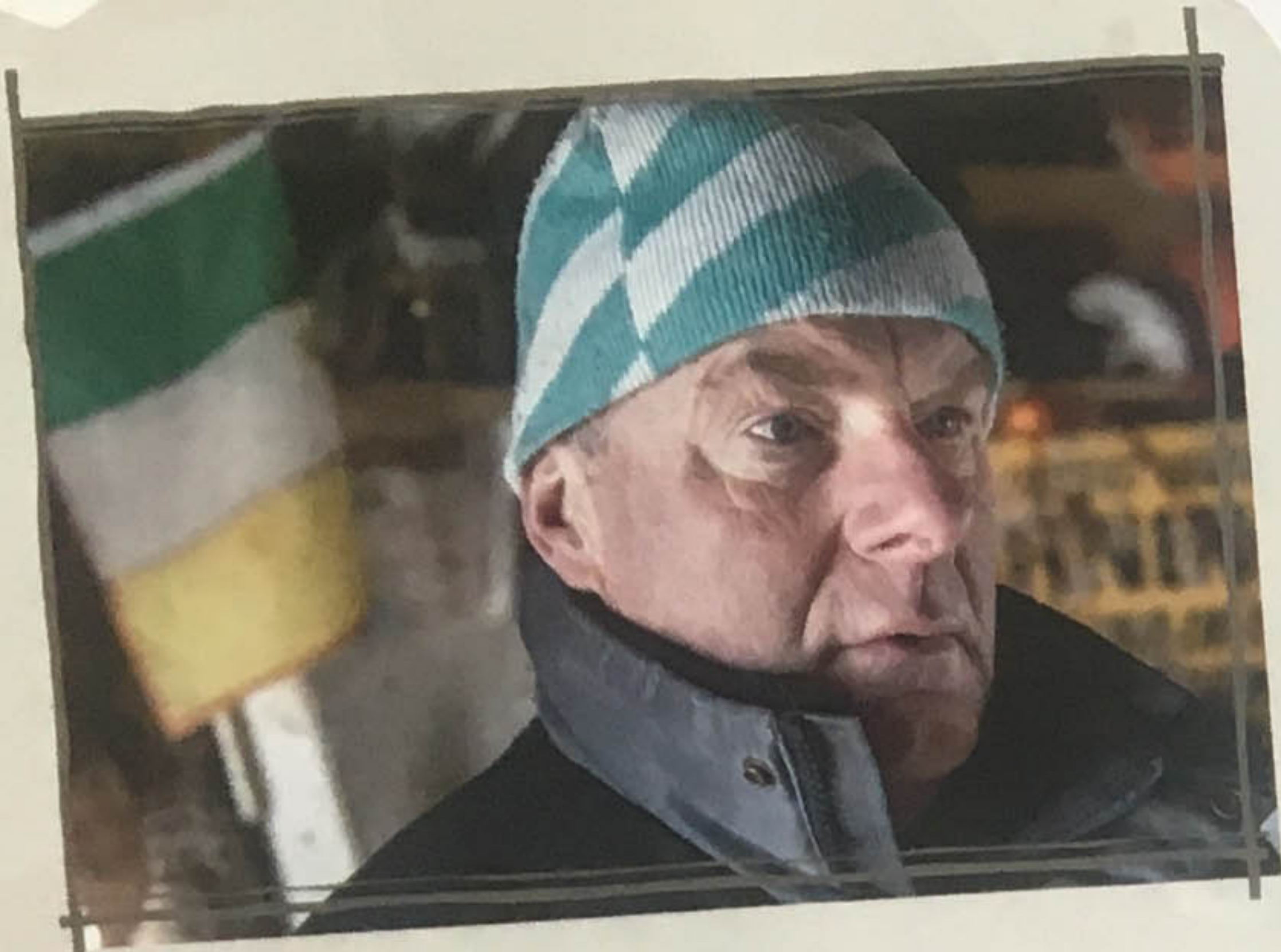

Het museum staat vol. Heel vol. Verrekijkers, peddels, kunstgebitten, bijzondere gloeilampen.

Als het stormt en je bent hier in je eentje, ervaar je de verlorenheid die drenkelingen gevoeld moeten hebben

vele zandbanken, en die verplaatsen zich nogal eens. Menig schip liep daar bij een storm op vast. Je wilt niet weten hoeveel mensenlevens dat heeft gekost”, vertelt Maarten. Hij kan het als echte eilander weten. Geboren op Texel, maar getogen op Vlieland. “In 1890 heeft Rijkswaterstaat het drenkelingenhuisje laten bouwen”, doceert hij vanachter zijn stuurwiel. “Ook op Engelsmanplaat, tussen Ameland en Schiermonnikoog, is toen een drenkelingenhuisje gebouwd. Op zee-kaarten die de schepen met zich meevoerden, stonden deze huisjes vermeld. Al blijft het een tref om als drenkeling het huisje te vinden als je midden in een storm in het pikkedonker aanspoelt op het strand. Los daarvan, er is echt gebruik gemaakt van het huisje. Het laatst in 1953. Het Zweedse vrachtschip

Virgo strandde midden in de nacht, tijdens de storm die ook de Watersnoodramp veroorzaakte, op het strand van de Vliehors. In het onderkomen van het drenkelingenhuisje vonden de opvarenden een veilig heenkomen. Wat ze in het huisje aantreffen? Droge kleren, wat proviand, een fles jenever en een telefoonverbinding naar Het Posthuis, de bewoonde wereld op zestien kilometer afstand. En dan kon je niets eens praten via dat lijntje, er ging alleen een belletje af in Het Posthuis. In 1964 heeft Rijkswaterstaat de functie van het drenkelingenhuisje opgeheven. Want steeds vaker maakten toeristen zich van de fles jenever meester en belden ze uit balorigheid Het Posthuis. Daarna heeft het huisje twintig jaar lang staan te verloederen totdat ik er interesse in kreeg. Was nog wel even een gedoe. Er moest een hoge ambtenaar uit Den Haag komen om de boel te inspecteren. Met lakschoentjes kwam ie aanzetten. Halverwege de tocht over de Vliehors was hij het al flink zat. Eenmaal aangekomen had hij de boel binnen een halve minuut

Ze zien blijkbaar
de eilander in mij

Jeer

bekeken: 'Ik vind het wel goed. Voor een gulden mag je het hebben', riep hij me toe. Waarmee de deal beklonken was en hij snel de eerste boot terug naar het vasteland nam. Hij vond het hier maar niets." Maarten lacht er hartelijk om als hij de anekdote oprakelt. "Eerlijk gezegd was het hier ook wel een ruige bende. Vlielanders waren in die tijd echte vrijbuiters hoor. Erg op zichzelf. We waren een stelletje cowboys. Knokken in de kroeg met jongeren die hier vakantie kwamen vieren. Dat soort dingen. We trokken ons van niemand iets aan. Dat is nu echt anders. Als in je de zomerperiode drie bloedneuzen in het café hebt, is dat veel."

Texel veel stadser

Het drenkelingenhuisje komt in zicht. Maarten stuurt zijn Landrover nu over het harde zand vlakbij het zeewater. Er wordt *nóg* een aangespoelde houten balk ingeladen. "Als je vroeger moest verbouwen, ging je gewoon het strand op om iets te zoeken. En een dag later ging je juten op potjes verf om de boel te schilderen. Kreeg je misschien wel een gedeeltelijk groen en gedeeltelijk blauw schuurtje, maar dat hinderde niet."

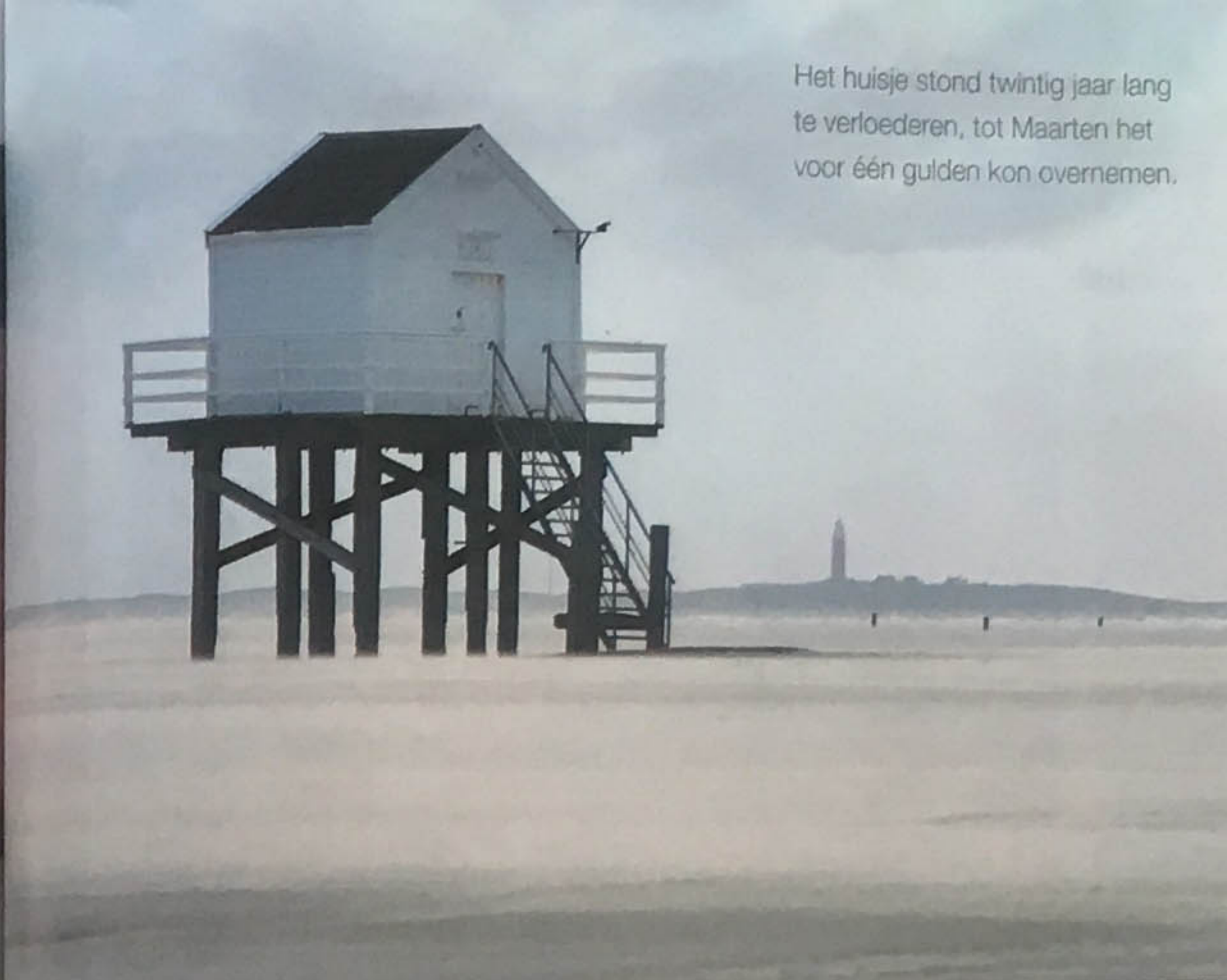
Honderden pleviertjes dribbelen op en neer langs de vloedlijn. Op de achtergrond is de vuurtoren van De Cocksdorp op Texel duidelijk waarneembaar als Maarten zijn auto stilzet bij het huisje op palen. "Gek hè. Twee kilometer verderop zie je Texel liggen. Het is daar veel stadser. Hier op deze vlakte van 23 vierkante kilometer heb je met niemand iets te maken." Met gepaste trots toont de 51-jarige Vlielanders zijn

Een stukje veen dat van de zeebodem is losgeraakt. De typerende gaatjes in dit veenbrokje zijn er door een boommossel in gemaakt.

bonte verzameling 'gevonden voorwerpen' in zijn drenkelingenmuseum van 3,50 bij 3,50 meter. "Dat was vroeger een vaste houtmaat, vandaar." Met een enigszins ondeugende glimlach vertelt Maarten dat het huisje uit zeven zalen bestaat. "Je hebt de onderwaterzaal, de schedelzaal, de trouwzaal ... jaaaah, zeer zeker: je kunt hier trouwen."

Het museum staat vol. Heel vol. Verrekijkers, peddels, kunstgebitten, bijzondere gloeilampen, Afrikaanse kunstvoorwerpen, kistjes met letteropdrukken uit verre oorden, brokstukken van een F16, zeedieren op sterk water. Maar ook pakken 'Kanis & Gunnink' sieren de museummuren. "Tja, al tien jaar drinken we Kanis & Gunnink bij ons thuis: een leuk ladinkje koffie gevonden op het strand. Ik zeg tegen mijn vrouw Mel weleens dat we maar eens een beetje goed moeten doordrinken, want ik word die koffie zo langzaam een beetje zat!" Ook pakjes sigaretten van de merken Pall Mall en Hollywood zijn in het museum te vinden. Gevonden op het strand, net als de koffie. "Ik rook zelf niet, maar van de opbrengsten van de verkoop studeert mijn dochter nog steeds. Haha, nee hoor, grapje. Maar mijn oma, die een keer mee was op de Vlieland Expres, vertelde mij

Het huisje stond twintig jaar lang te verloederen, tot Maarten het voor één gulden kon overnemen.

dat zij het een leuk tripje vond over de Vliehors maar dat ik de dingen wel wat smeuïger mocht vertellen. Ze bleek groot gelijk te hebben. Je moet bij de dingen die je toont een verhaal hebben. Dat werkt." In een hoek van het drenkelingenhuisje ligt een stuk koper verscholen. "De buitenkanten van VOC-schepen werden beslagen met deze koperplaten. Als bescherming tegen paalworm. Bizar idee hè. Dat dit driehonderd of vierhonderd jaar voor de kust ligt en op een goede dag aanspoelt."

Jonge hond

Maarten maakt nog een inspectierondje om 'zijn huisje'. Een dakpan ligt scheef. "Dat gebeurt nogal eens. Het waait hier harder dan waar dan ook. Het verfwerk moet je bijna jaarlijks bijhouden. Met de zoute zeelucht vergt alles tien keer meer onderhoud dan aan de vaste wal." Vanaf de drie meter hoge balustrade rondom het huisje tuurt Maarten over de zandvlakte naar de branding. Zilte zeelucht wordt opgesnoven. De wind giert om de oren. Maarten wijst op de metalen handwijzer die aan de buitenkant van het huisje is bevestigd. "Het wees de drenkelingen de juiste kant op, die van het dorp Oost-Vlieland. Dat was echt wel nodig. Als je hier zou aanspoelen weet je echt niet waar je je begeeft. Het is een grote vlakte. Je raakt snel gedesoriënteerd. Zelfs mij overkwam het een keer dat ik in dichte mist het huisje niet kon vinden. Toen ik uiteindelijk stopte om uit te stappen, bleek ik er vijf meter vandaan te zijn. Die desolaatheid, dat moet vroeger net zo geweest zijn als nu."

De Landrover neemt dezelfde route terug naar de bewoonde wereld. Langs de kust. "Dat moet ook wel, omdat een deel van de Vliehorsvlakte militair oefenterrein is voor F-16 straaljagers. Ze schieten op afgedankte tanks. Als jonge jongens wisten we precies wanneer er een nieuwe lading tanks werd aangevoerd. Gingen we in het donker onderdelen slopen."

Gebakje met de dominee

Soepel stuurt Maarten zijn krachtige bolide de duinen over om even later terug te keren in het enige dorp dat het eiland rijk is. Voorbij de kerk uit 1647 en het daarnaast gelegen, prachtige Armhuis, en dan langs de historische begraafplaats.

Een deel is afgeschermd. "Er wordt momenteel DNA-onderzoek gedaan bij een aantal mensen die hier begraven liggen", weet Maarten. "Het zijn de lichamen van mensen die tussen 1930 en 1980 zijn aangespoeld en van wie de identiteit onbekend is." Zelf is hij twee keer geconfronteerd met het vinden van een stoffelijk overschot. "Sindsdien begrijp ik wat ze bedoelen met een stoffelijk overschot: een juiste benaming. Eng vond ik het niet. Maar wel onwezenlijk. Je vindt iemand van wie je de achtergrond en de geschiedenis niet kent. De eerste keer had ik daar best moeite mee, ook omdat de persoon niet geïdentificeerd kon worden. Na de begrafenis ben ik met de dominee koffie gaan drinken met een gebakje erbij. We hebben er even goed over gepraat. Daarna was ik er klaar mee. Tja, zo gaan die dingen hier op een eiland." De zee geeft en neemt. Echte jutters zijn er op Vlieland volgens Maarten niet veel meer. Nog een paar. Maar bij hen is de juttersmentaliteit nog springlevend. Ook bij Maarten: "Als ik iets moois vind, vertel ik dat niet snel aan een ander. Want wie weet spoelt er kort daarop nog meer van dat moois aan. Daar moet je anderen niet alert op maken." Het leven van Maarten wordt erdoor gekenmerkt. Hij is één met het eiland. "Wat dat is? Daar vraag je me wat. Als ik mensen van de boot moet afhalen die ik niet ken, herkennen ze mij altijd in één oogopslag. Ze zien blijkbaar de eilander in mij. Misschien is dat het wel." 🐾

De banden van de Landrover laten een boodschap achter op het strand: 'Lippen branden van verlangen naar het zilte van de jouwe, de wind maakt ruimte en in vrijheid kan ik van je houden'.

